

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melanchthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melanchthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1530.

78

VITA ET RES GESTAE

CAPVT VIII.

- I. *Apologia Protestantium à Cæsare reiecta, cum Confessione Augustana VVittenbergæ per Melanchthonem, plurimis fraudulenter vel demptis, vel additis, publicatur.*
- II. *Fraus Melanchthonis detegitur cum origine Philippistarum & Melanchthonicorum.*
- III. *Melanchthon ob mutationem in Confessione factam, grauius reprehensus.*
- IV. *Melanchthon hypocrita, Caluino familiarissimus.*

I.
Apologia
Protestan-
tium.

Vnà cum
Confessio-
ne excudi-
tur.

MELANCHTHON verò, priusquam Augustà cum Saxone discessit, Apologiam scripsit Protestantium nomine, vt Confessionem à se compositam aduersus Catholicos tueretur; quam cum Cæsar in confessu principum oblatam repudiaret, VVittenbergam secum asportauit: Vbi postmodum recensuit Apologiam hanc, & magnis incrementis auctam in publicum emisit; quæ non amarulentia tantum, & petulantia dicacitate respersa est, verum & mendacijs in Catholicos, fœdisq; calumnijs, velut emblematis quibusdam interstincta. Adiunxit verò & Confessionem ipsam, non vt Cæsari fuit oblata, sed additiunculis & mutationibus passim interpolatam, quibus iam tum ad futuras in ea mutationes secretò disposita fuit. Nec vnquam hæc Confessio lucem aspexit, verbis & sensu prorsus inter-

mera-

merata, quemadmodum per Melanchthonem Augustæ scripta primum, deinde per Pontanum nomine Protestantium in confessu recitata fuit, & Casari demum porrecta. Hanc, inquam, verbis & sensu penitus eandem Melanchthon nunquam, ne prima quidem editione in lucem retulit. Imò cum sequentibus annis recudenda frequenter esset, quod avidè passim inter Lutheranos distraheretur, nunquam ferè prodijt è calceographorum officinis, nisi quibusdã aucta novis assumentis, & mutationibus variata; quemadmodum demonstratũ est à viris doctis, & ipsa exemplarium discrepantia testatur. Qua in re leuitas non vulgaris, & inconstantia Melanchthonis apparuit, quam rigidiores Lutherani, qui se genuinos Lutheri discipulos haberi postulant, Melanchthonicis probri loco, postmodum nõ semel obiecerunt; vt ex Altenburgensi Colloquio, alijsque Flacianorum non minus, quam Maioristarum scriptis polemicis manifestũ est. Neq; verò Melanchthon verbis tantum lufit, aut phrasibus permutandis, sed & rerum atque dogmatum cardines loco mouit, & sententiam ipsius Confessionis immutauit: Quin & ijs hominibus aditum patefecit ad confessionem hanc, quos pridem Augustæ cum eam scriberet, velut impios, & indignos, consortio Protestantium abominabatur; Sacramentarijs inquam, & Zvinglianis; ad quos deinde sub ann. 1541. vel potius,

ANNO
1530.
Confessio
Augustana
perpetuò
mutata.

*And. Fab.
in har. Cõf.*

Melanch-
thonicorũ
inconstan-
tia.

*Colloq. Al-
tenb. in 4.
fol. 403.*

Confessio
à Melanch-
thonis
Zvinglianismo infici-
tatur.

VE

ANNO
1530.

vt Calvinistæ volunt, ab an. 1536. non aperte quidem professione publica, sed secreta magis inclinatione, cautim & paulatim deflexit. Itaque sicut ipse sententiam mutauit de Eucharistia, seq; dissimulanter ad Sacramentarios adiunxit; ita & calamum moderatus est in Confessione mutanda; scilicet vt secretò fenestram aperiret, per quam vel Sacramentarios introduceret, vel ipse se foras ad eos proriperet. Quod ne fortè cuiquam sine causa dictum videatur, clarius rem ob oculos defigemus.

II

ARTIC. X.
August.
Confess.

Articulus Augustanæ Confessionis decimus, vt is germanicè lectus est in senatu principum, & Cæsari in archetypo porrectus, in hunc modum habet: De Cœna Do-

- ” mini sic docetur, quod verum corpus & sanguis veraciter sub specie panis & vini in cœna præsens sit, & ibi distribuatur ac sumatur: Idcirco & rejicitur doctrina contraria. His

Tria articuli membra.

- verbis tria quædam asseruntur de augustissimo Eucharistiæ Sacramento, quæ causam præbuerunt Catholicis Theologis, Confessionem examinantibus, vt articulum hunc paucis quibusdam additis explicandi gratia, velut Catholicum probarent. Primum est, quod Christi Corpus & sanguis in Eucharistia, verè præsens sit & distribuatur: Alterū, quod id fiat sub specie panis & vini, quæ loquendi ratio panis & vini conuersionem includit, quam Transubstantiationem appellamus: Tertiū, quod qui secus de Eucharistia
- fen-

fentiunt, quales sunt Zvvingliani, Svvenckfeldiani, Anabaptistæ, velut impiè docentes condemnantur. Ex his tribus velut membris quibusdam constat articulus ipse; nimirum quod in Eucharistiâ, verè sit præsens Christus; quod panis & vini substantia in Christi corpus & sanguinem conuertatur; quod qui secus sentiunt, docentque tanquam aberrantes, à veritate reiiciendi sint & improbandi; quemadmodum Zvvingliani hanc ob causam in Comitijs à Protestantium confortio reiecti fuerunt.

Iam verò Melanchthon eundem huic articulum in posterioribus editionibus ita recoxit, mutatis quibusdam verbis, quibusdam etiam resectis, vt ambiguum fecerit, quod in primo membro protestantes velut certum asseruisse diximus: Secundum verò & tertium membrum, semel & simul è confessione sustulit. Ad primum certè quod attinet, ex eo verbum; adesse, vel præsentem esse, remouit; atque ita formauit articulum, vt cothurnum quendam ex eo fecerit, non Lutheranis modo quadrantem, qui Christum cum pane & vino verè præsentem esse dicunt, sed & Sacramentarijs ipsis, qui CHRISTI Corpus & sanguinem ab Eucharistiâ tam longè remotum asserunt, quam distat cælum à terrâ. Secundum verò membrum, de panis & vini conuersione, velut papisticum prorsus eliminavit, dum pro vocibus; sub specie panis & vini, quæ transubstantiatio-

f nem

ANNO
1530.

A Melanchthone deturpatur.

Primi membri fœda mutilatio.

Iacob. And. in con. 1. de Concord. D. 4. b.

Secundi membri eliminatio.

ANNO 1530. Item tertij membri.

nem innuunt, aliam loquendi formã substituit, Christi Corpus & sanguinem asserens cū pane & vino sumentibus exhiberi. Ad tertium illud, quo secus docentes condemnantur, totum expūxit: Quod vt faceret, necessitas ipsa, meo quidē iudicio postulauit. Cū enim ita transformaret articulum hūc, vt pallio verborum & Sacramentarios simul obuolueret, certē nisi se vellet in contradictionē implicare, condēnatio prorsus abolenda fuit atq; expungenda: Et quidem hoc ipso, quod eā aboleuit, tacens velut intēto digito causam designauit, qua permotus hoc mutandi consilium suscepit; scil. vt quos Augustæ durius à societate repulerat, eos nūc nutu niēctūque, cū palam non auderet, verbis ad ambiguitatem cōpositis, ad Confessionis consortium inuitaret; occultē quidem illud, & velut per nebulam propter Lutheri tyrannidem, suauiter tamen & benignē, vt temporum cōditio ferebat. Neq; verò Sacramentarij perniciosum hoc Melanchthonis consilium nō intellexerunt; quemadmodum historia sequētium temporum apertē testatur. Itaque decimum Augustanæ Confessionis articulum, illius Confessionis, inquam, quæ Cæsari fuit in concessu principum oblata, quod ad substantiã pertinet, Melanchthon sub emendationis vmbra totum sustulit, & quē diximus cothurnum (voce Lutheranorum vtor, hāc Melanchthonis fraudem detestātium) in locum eius substituit; quem Calvinistæ ex ip-

sius

Artic. 10.
quoad
substantiam
totus sub-
latus.

fius autoris sententia, sibi potius, quã Lutheranis conuenire plenis faucibus gloriantur.

ANNO
1530.

Atq; hinc originẽ habet in Germaniã Philippistarum Calvinizantium factio: quæ tamẽ à Melanchthonicis, de quibus supra diximus, toto cœlo dissidet. Nã Philippistæ reuertèrã Sacramentarij sunt; tametsi sub Augustanæ Confessionis umbraculo delitescant: At Melanchthonici vergunt in alterã partẽ, & ad Catholicos inclinant satis, quorum ceremonias in diuino cultu magnã partem retinuerunt: Imò, & in quibusdã doctrinæ capitibus non adeò longè disiti videntur: In quorum gratiã & articulũ de libero arbitrio per Melanchthonem in Apologiã mutatum esse, Lutherani rigidiores quiritantur. Cæterũ uterque hic fœtus Melanchthonẽ parentẽ agnoscit; quorũ posterior ex illius nomine, prior autẽ ex cognomine nomẽ accepit, ab ipsis inditum Lutheranis, qui Philippistas vt Sacramentarios laruatos, Melanchthonicos vt semipapistas, vtrosque velut hostes euangelij deterrimos abominãtur. Interim vtriq;ue protocãt ad Confessionẽ Augustanã? quod confidẽter imprimis faciunt Philippistæ; cautione tamẽ addita, quod eã profiteantur in sensu Melanchthonis, quem posterioribus annis ad castra Sacramentariorum à Lutheranis profugisse non dubitanter asserũt. Huius factionis procul dubio fuerunt, Caspar Peucerus gener Melanchthonis, Christophorus Petzelius, Vrbanus Pierius, alijque nonnulli

Philippi-
starum &
Melanch-
thonicorũ
factiones.

*Iacob. And.
in 1. conc. de
Concord. D.
c. b.*

Earum au-
ctor Me-
lanchthõ.

Duces Phi-
lippist.

ANNO
1530.

VVittenbergensis Academiae professores, qui per Melanchthonē educati, VVittenbergam ipsius Lutheranismi sedem clandestinis machinationibus, velut per cuniculos occuparunt: Quanquam Augustus Elector Saxoniae, cum fraudem deprehenderet, hanc Philippistarum laruatam colluuiem, summa cum ignominia è ditionibus suis exturbauit.

III.

Rumor de
mutatio-
nibus Au-
gust. Con-
fess.

*Selnec. in
praf. ult.
Cōf. de Cœ-
na ad Sen.
Aug. A. 2. b*

Pontanus
ad Melāch-
th. ablega-
tus, eiusq;
postulata.

*Seln. recit.
4. fol. 71.*

Melancht.
à Luth. re-
prehensus.

Cæterum cum viuento adhuc Luthero de crebris illis Augustanae Confessionis mutationibus parum benignus rumor spargeretur, & Lutherani propter hanc VVittenbergensium inconstantiā malè passim audirent, Ioannes Fridericus Elector hac de causa Legatum VVittenbergam misit Georgiū Pontanum: Qui, assumpto Luthero Melāchthonem super hoc negotio compellauit: Et quidem, vti mandatum erat, quæsiuit initio Pontanus Electoris nomine; Cur auctoritatem illam vsurparit, vt confessionem Augustanam, quæ non ipsius sit confessio, sed Ordinum Protestantium, qui Cæsari eam obtulerint, in quibusdam capitibus mutaret, ei que adderet quædam, detraheretque pro arbitrato: atque id sine scitu consensuque principis Electoris, & cæterorum protestantium? Qui publicè hanc ob causam malè audiant, quasi doctrinam profiteantur incertam & ambiguam, nec cōstantes sint in dogmatibus, quorum professionem in Comitibus Augustanis ediderint: Vnde promiscua multitudo grauius offendatur. Addit Lutherus:

Quis

Quis tibi potestatem dedit mutandi confessionem publicam? Augustana Confessio non mea iam, vel tua solius est, sed protestantium; à qua mutanda vide ut cohibeas manum. Si quid in ea sit, quod vberiore declarationem postulet, id in alijs scriptis evoluere potes atq; explicare. Melanchthon ad hunc modum exceptus, vix habuit, quod responderet; nisi posteriores editiones perpetuò reuocandas ad primam, quæ cum archetypo conueniret; nec intelligendas aliter, quam archetypi sensus pateretur. Interim se deinceps nihil mutaturum promisit. Hæc ille. Verum res iã non erat integra: Passim enim per Germaniam exemplaria volitabant, nec è manibus hominum eximi poterunt.

ANNO

1530.

“

“

“

“

“

“

Melancht. responsio.

Seln. in hist. Conf. p. 69.

Itaq; res dissimulata fuit, donec an. 1541. Ratisbonæ de conciliandis dogmatibus inter Catholicos & Lutheranos, instituta denuò fuit collatio. Ibi Melanchthoni eadem hæc inconstantia per Eccium obiecta fuit, & in mutanda confessione temeritas: quam cum purgare non posset, à collocutoribus vtriusque partis coactus restituere, promisit, quæ sustulerit; quod reuera nunquam præstitit.

In ijs verò Comitijs Calvinus, quem Bucerus Argentorato secum adduxerat, cū Melanchthone atq; Crucigero suauiter cōsursuravit, eorūq; animos, ut erat insigniter versipellis, firmo glutine sibi deuinxit, ut eos perpetuò deinceps addictos haberet. Et Melanchthon

IV.

Calvinus Melancht. familiarissimus.

ANNO
1530.

Melancht.
hypocrita.

thon quidem ab hoc colloquio benigniorem in Sacramentarios affectum habuisse videtur; quem imprimis eo tempore prodidit, cum Lutherus ultimam de Cœna Domini Cōfessionem emisit, vt suo loco dicemus. Nec dubitant Sacramentarij, quin Melanchthon, cū prius ab an. 1536. ad Sacramentarios inclinaret, sub id tempus Caluino se totum adiunxerit; tametsi mentis secretum propter Lutheri tyrannidem, de qua postea conquestum aiunt, non fuerit ausus publicè profiteri. Itaque hypocritam faciunt Melanchthonem, qui contra genium, imò reluctante conscientia vixerit quidem inter Lutheranos, sed animo totus adhæserit Sacramentarijs, eamque rem perpetuò dissimularit.

CAPVT IX.

- I. *Examen super Melanchthone, Lutheranusne an Caluimianus in extremis fuerit.*
- II. *Lutheranorum Melanchthonem sibi vendicantium rationes numero nouem.*
- III. *Caluinistarum eundem suis partibus adiungentium rationes totidem.*
- IV. *Melanchthonis inexcusabilis fraus, inconstantia, & perpetua inter Lutheranos miseria.*

I.
Quaest. I.
An Melanchthon in extremis fuerit Cal.

CAETERVM, quia in hunc sermonem incidimus, breuiter hoc loco discutiamus quaestionem illā, quæ de Melanchthone inter Lutheranos & Caluinistas hoc tempore multū agitur, scilicet, An Lutheranus fuerit